

עין משפט
גר מצוה

יח:

סוכה פרק ראשון סוכה

מסורת הש"ס

ק"א א מ"י פ"ו מ"ג
שנת הלכה לה סנה
ע"פ א טו"ט ע"פ א"ח
ש"ס ע"פ ב טה"ה"י

רבינו חננאל

פי תקרה יורד וסותם,
כלומר רואין דרע"ת כאילו
קצה הסכך יורד וסותם,
כדקיימא לן גזא אחיה
מחיצתא, ולא ספקין
אכולי בתים העשירי
לביתם ואחורי הבית
נעשין כותלי הסוכה, רבא
אמר פסולה, לא אמרין
פי תקרה יורד וסותם
אלא בעינן שלשה דפנות
הנאות לעין כי הן
לסוכה, לימא בפלוגתא
רב ושמואל פליגי,
דאמרו אכסדרה בבקעה,
טון שפערין ד' עמודים
בבקעה וסכך עליהן,
רב אמר מותר לטלטל
כבודה ושמואל אמר אין
מטלטלין בה אלא כד'
אמות, ורובין לה, אליבא
דשמואל כולי עלמא לא
פליגי.

ולמאי דפי' בקונטרס דלאב"י פי תקרה יורד וסותם מכלל דקשה
דהא לבתר הכי מסיק דכי אפחית דופן אלמנעית ונשתיר צבוכה שמי
דפנות וזו כנגד זו כמין מצוי מפולג דבהא מורי אב"י דלא אמרין פי
תקרה יורד וסותם כ"ש כאן דלין לה דפנות כלל ומיהו בקונטרס חילק
משום דהתם מייירי בתלך בלא
אכסדרה דפירש לדיך דאמרת פי
תקרת אכסדרה יורד וסותם תימא
נמי צבוכה העשויה בתלך מסוככת
צבוכים עב"ס שאין רחבים ד' ונפחת
דופן האלמנעי ושנים מכלאן ומכלאן
קיימין מוכרת לה נמי על ידי פי
תקרה שלה ותימא זה פי תקרת
נפרים יורד וסותם אמר ליה צבוכה
מודינא לך כיון דלאיר פתוח לנגדה
דמיא למצוי מפולג ועשוי לקפידריא
ולבקעת רבים משמע מתוך פירושו
שראה לפסול יותר לפי שאיר החצר
מקף סביב לסכך מהיכה דתקרת
האכסדרה מקפת לו משום דהאי דמי

אמרין פי תקרה יורד וסותם רבא אמר
פסולה לא אמרין פי תקרה יורד וסותם
אמר ליה רבא לאב"י לדיך דאמרת פי
תקרה יורד וסותם אפילו הפחית דופן אמצע'י
אמר ליה מודינא לך בההיא דהוה ליה כמבוי
המפולש לימא אב"י ורבא בפלוגתא דרב
ושמואל קמפילגי דאחמר א' אכסדרה בבקעה
רב אמר מותר לטלטל בבבולו דאמרין פי
תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין
בה אלא כד' אמות דלא אמרין פי תקרה
יורד וסותם אליבא דשמואל כ"ע פליגי
כ"י

אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מאחריה: לא אמרין פי
תקרה יורד וסותם, וטעמא מפרש בעירובין (דף ק"א): בלרבע
דפנות לית ליה אהל אס הימא שס דופן שלימה אית ליה יורד
וקותם בחדריתתא, לימא כ"י אב"י כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל
כולי עלמא לא פליגי, כן פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד
דבר אחד מתן שלא במחלוקתן של אחרים ודברי השני אינו יכול
להעמיד אלא במחלוקת אומר כן, אליבא דשמואל ודאי כדקאמרת הוא
דרכא לחודיה הוא דאמר כשמואל ואב"י אינו יכול להעמיד דבריו
כשמואל וחליבא דשמואל לא פליגי אב"י לתימר כשרה דנה לעיני
שכב דמחילות פי תקרה להלל אכסדרה עבדי שהתקרה לזרין
אכסדרה נעשית לא שרי להו שמואל בסמימת פי תקרה כל שכן
לענין סוכה שלא לשם סוכה נעשה שהרי חזן לחללה לה אכסדרה
היא נעשית ומחילות לזרין חזן עשויות ולא לזרין חוזה להן:
כ"י

התם אמר אב"י כאן פי תקרה יורד וסותם מינו דשיך לגבי אכסדרה שאינה מפולשת דהוה אמרין פי תקרה אס הימא לריבא מני
נמי וגבי סוכה המפולשת ומיהו לפי מה שפירשתי קשיא דמשמע פרק כל גגות (שם דף ק"א): דמפולשת מכשר נמי אב"י דאמר ליה רבא
לאב"י בלתי מתימא לאיסור והא סיקך ע"ג אכסדרה שיש לה פלימין כשרה ואלו השוה את פלימיה פסולה אמר ליה לרבי כשרה
לדיך סילוק מחילות היא והשתא יש לה פלימין דהתם לא הוה כ"ש לה פלימין דהכא דעל כרחק צבוכה דהתם פליגי וחוה פי'
דשעמין דהתם לפי מה שפירש בקונטרס שם דסיקך על גבי אכסדרה שיש לה פלימין יש לה שמי דפנות ההלכתא לארבע ועשויה
כמבוי ונדופן שלישי קבועים עמודים צבויים ויש להן טפח כשרה דתמן שמים ההלכתא ושלשית אפילו טפח ואפילו השוה את הפלימין
שבה שמי מחילות כחוכה אלא מחילות הראשונות וגמלא פלימין עומדין בין ב' המחילות מכלאן ובין ב' המחילות מכלאן אכסדרה
אין נראה כפסולה דאין לה אהל שמי מחילות לרדי כשרה ופי דפליגא על גבי מילתא דאפילו אין לה שום מחילה דאית לי פי תקרה יורד
וקותם דתם אכסדרה תחובין לו קורות מלמעלה מעמוד לעמוד שעליהן נותנין את התקרה והגן קורות יש להן פה דהיינו תקרה שאינה
עגולה אלא מרובעת ולדיך נמי דאמרת פסולה אין כאן מחילה לאיסור דהכא היינו טעמא שסילק מכלאן את הפלימין ואת המחילות
הראשונות על ידי מחילות הללו ומעמידה על אלו לבדן והשתא על מה שחילק בקונטרס בין מפולשת לאיר החצר למפולשת לאכסדרה
ימא אהל לפי מה שפירשתי קשיא וירך לומר דשמי דפנות דהתם לכו מפולשות וזו כנגד זו אלא כמין גאם כדפריש' והפלימין
צמקום שלישי שט טפח וארבע פלימין לארבע וזוהי של אכסדרה שכן דרך להושיב קורות מעמוד לעמוד לצנות עליהם הקמת
האכסדרה ואתן העמודים צולטין בראשי הדפנות צמקום טפח וכשהשוה פלימה שעשה מחילות אחרות כנגד אותן שמים כמין גאם
מכפסם לפלימין ואין נראה כחוק הסוכה ומ"מ לאב"י כשרה מכה פי התקרה אפילו ליכא מחילות כלל ומיהו פלימין דשעמין דפליגי
בהו באדיך ליטנא מכה לבד לרין לאוקומי צמקום פלימין הרבה ואין שם מחילות כלל אלא הגן פלימין נעשית מחילות לסוכה מכה
לבד ואם באת להשוות להיא דעירובין וביש לה שמי מחילות הפלימין לזוית לריבין את לומר שיש לומר שיש פלימין סמוכין
זה לזה בתוך שלש ואין צבויין טפח אלא מכה לבד וכ"ש דנחא ליה טפי טעמא דרבא דמגינן למימר דקסדר גמירי טפח בלא
לבד דלא אמרין לבד אלא למחילות שלימות ולא למחילה של טפח:

אכסדרה בבקעה, בפרק כל גגות (שירובין דף ק"א): פירש בקונטרס דנקט צבוקה משום דצבוקה היא אכסדרה פרוצה מארבע
רוחומיה ועומדת קירייה על ד' יחידות אהל צביר סתם אכסדראות סמוכות לבית או לתלך דוופן הבית סותמה
מאחריה ומודה שמואל התם דירד וסותם וחוה כפי גרסתו דגרים צבליה כל גגות (שם דף ק"א): ומי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד
וקותם ומשני כי לית ליה גבי אית ליה פירש שם בקונטרס כי לית ליה דב' צבוקים שזרין לעשות ארבע מחילות בסמימת פי
תקרה כגון אכסדרה אהל גבי אס הימא זה מחילה אחת כהלכתא ופי תקרה לשלש מחילות מכשר וקשיא דהא מוקמינן הכא אב"י כרב
ולעיל קאמר אב"י צבוכה מודינא לך משום דהוה כמבוי מפולג אלמלא דאפילו בשמי מחילות לית ליה פי תקרה כ"ש היכא דליכא
כלל ואס באת לחלק משום דאיסור בקעה דהתם כרמלית דרנן אס כן לרבא נמי ימא הכי ועוד פליגי ר' יהודה ורבנן בסוף כל
גגות (שם דף ק"א): גבי שמי מחילות צבוכה"י פי תקרה או לא וגבי צבוקה אמר רב פי תקרה אפילו בלא מחילות אס לא משום
דהו מדאורייתא חוה מדרבנן ור"מ גרים איפכא וכן ר"ח כי לית ליה בשלש כלומר כשאין בו כי אס שלש מחילות והרביעית פרוצה במלואה
דסתם אכסדרה כך היא כדאמרין בשליה לא יתפור וי"ב דף ק"א): עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח פנויה אינה מסובבת ואמר בהקומן
דבה (מנחות דף ט"ז): מפני מה נברא העולם כה"ל מפני שדומה לאכסדרה שכל הרובה ללאת יא אהל בארבע כשש שם ארבע מחילות
בגון שיש צבועות שני לחיים ומשהו דליכא שם מחילה אע"פ שפרוזה ביתר מעשר אית ליה פי תקרה ורב אפילו פרוצה במלואה ואפי'
בשמי מחילות אית ליה פי תקרה ובלנד שלא יא מפולג דמקדרין בשליה כל גגות (שירובין דף ק"א): גבי וכן שפירשתי דאמרת רוחות
מאי שנה מרוח אחת דאמרין פי תקרה יורד וסותם משתי רוחות נמי אמרין פי תקרה יורד וסותם ומשני רב כגון שפירן בקרן
זוית (א) דקירוי בללכסון והדמינא התם לעיל צבוכה פירקא (דף ק"א): בית שחזי מקורה וחזי אינו מקורה גפנים כאן מותר לרוע כאן דאמרין
פי תקרה יורד וסותם אע"פ דליכא התם שם ד' מחילות אין לדמות כלל אס לשנת דאפילו פחות מותר לכלאס כדאמרין פ"ק דעירובין (דף י"א).
והאי דנקט הכא צבוקה לפי ר"מ יש לפרש דנקט בקעה שהוא מקום איסור טלטול דצבוקה היא כרמלית א"י משום דלאירי נמי באכסדרה
ש"ס. גבי שמי מחילות דהתם נמי אית ליה לרב פי תקרה ובלנד שלא יהא מפולג כדפרישתי ופי הוה נקט אכסדרה כבחצר דהא משמע דויקא
כשיש לה שלש מחילות דסתם אכסדרה שחצר מושכת ככל אורח שחצר או כרוחב אהל שהיא עד אלמנע החצר ופרוזה במלואה לפני:
אחוי

(א) עירובין (כה) [א] ד"ג,
(ב) וכן רש"י.

הגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה סיקך על
גבי וכו' וסברא משונה
היא לסיקך נראה כי
פליגי שעיקרא סיקך על
גבי אכסדרה: (ב) בא"ד
לרדי כשרה דפליגא
על: (א) ר"ח אכסדרה
וכי שפירן בקרן וזית
וקירוי בללכסון:

מוסף רש"י

אכסדרה בבקעה,
אכסדרה מקורה כנג חלק
עגולות שלו וחזי משפוט
והאי קרוי שכלל הש"ס
ועירובין (כה) בקעה
כרמלית, כדאמרין מילות
השבת (שבת ו'): ואכסדרה
זו פרוצה מדי רוחותיה
ועמד קירייה על ד'
יחידות ונפטר ד' קורות
מימי ימא ועליהן מסבין
הסבין, ואתן הקורות קר
פי תקרה, והאי דנקט
צבוקה משום דצביר סתם
אכסדראות סמוכות להקף
בית או חצר, וחליבא מחילה
אחת או שמים ומודה
שמיא התם דמטלטלין
(שירובין ב').